

Statencommissie BFE 24.01.2007

Onderbouwing voor het agendapunt Motie strengere eisen aan softwareleveranciers is de volgende:

In het Uitvoeringsprogramma 2006/2007 bij Welkom in Digitaal Drenthe release 2.0 wordt duidelijk de voorkeur uitgesproken voor het gebruik van Open source.:

“Indien op basis van Open source betrouwbare alternatieven zijn voor commerciële programmatuur verdienen deze de voorkeur” Blz. 14.

Op mijn verzoek zal het hoofd van ICT Drenthe rond half januari een overzicht verstrekken van hetgeen reeds op het gebied van open source bij de provincie gebeurt.

Het ondersteunen van het manifest betekent slechts een bevestiging van de reeds door de staten gekozen beleidsrichting op dit gebied.

Meer informatie over het manifest en open source is te vinden op:

www.ososs.nl

Met vriendelijke groeten,
namens GroenLinks

Fer Harleman
Egge 4.
9472 VE Zuidlaren

Statenfractie Drenthe.

Motie Strengere eisen aan softwareleveranciers

Provinciale staten van Drenthe,
In vergadering bijeen op woensdag 20 december 2006

Zijn van mening dat,

- software een belangrijke rol speelt in het functioneren van de provincie, en het uitvoeren van wetten en beleid;
- veel software die bij de provincie in gebruik is, zogenaamd 'gesloten' is. Dat wil zeggen dat de broncode van de software geheim is;
- de provincie daarmee voor wijzigingen, onderhoud en vervangen van software afhankelijk is van de leverancier;
- dit de rol van de provincie als regisseur en opdrachtgever belemmert;
- deze afhankelijkheid de positie van de provincie bij onderhandelingen verslechtert;

hebben geconstateerd dat,

- een achttal grote gemeentes, te weten Almere, Assen, Eindhoven, Enschede, Groningen, Haarlem, Leeuwarden en Nijmegen, in samenwerking met OSOSS.nl een manifest heeft opgesteld;
- in dat manifest een aantal eisen aan leveranciers geformuleerd wordt over standaardisering en openheid van software
- de inachtneming van die eisen de positie van gemeenten en provincies aanmerkelijk versterkt, en de afhankelijkheid vermindert

verzoeken het college van Gedeputeerde staten

- zich aan te sluiten bij de 8 gemeentes, en het manifest mede te onderschrijven
- deze eisen ook op te nemen in het ICT-beleid
- deze criteria te communiceren naar leveranciers, en te hanteren bij keuze van nieuwe programmatuur

En gaan over tot de orde van de dag.

namens de fractie van GroenLinks

Toelichting

Gemeenten stellen harde eisen aan it-leveranciers

Donderdag 7 december 2006, 09:59 - Een samenwerkingsverband van acht grotere gemeenten heeft harde eisen gesteld aan hun it-leveranciers.

Door [Brenno de Winter](#)

De gemeenten Almere, Assen, Eindhoven, Enschede, Groningen, Haarlem, Leeuwarden en Nijmegen hebben een manifest opgesteld in samenwerking met het programma [OSOSS](#).

In het document staat dat leveranciers aan vier voorwaarden moeten voldoen om ook in de toekomst de samenwerkingsverbanden overeind te houden. Zo verwachten ze dat oplossingen door meerdere marktpartijen onderhouden mogen worden en ook nog eens platform onafhankelijk zijn. Daarmee moet de situatie van huidige *vendor lock-in* doorbroken worden.

Ook zal de programmatuur in de toekomst eenvoudig en gestandaardiseerd informatie met andere partijen kunnen uitwisselen. Daarbij verwacht men dat de leverancier ook rekening houdt met het naleven van de Wet Bescherming Persoonsgegevens en de mogelijkheid bieden om gedegen audits uit te voeren. Dat laatste is belangrijk om de beveiliging te kunnen garanderen.

De toekomst

Tot slot wordt de verwachting uitgesproken dat gegevens worden opgeslagen in een 'toekomstvast' (open) formaat. Daarmee willen de gemeenten in de toekomst de vrijheid hebben andere applicaties op de data los te laten of van leverancier te wisselen.

Dit manifest is een grote stap vooruit voor alle gemeenten in Nederland", zegt Bouke Koelstra van het programma OSOSS. Zijn organisatie streefde al langer naar een dergelijk document. "De gemeenten nemen nu de houding van klant aan. Dat is heel gezond", jubelt Koelstra.

"Deze acht gemeenten vertegenwoordigen maar liefst 1,2 miljoen burgers en daar gaat een sterk signaal vanuit. Niet alleen naar de leveranciers, maar ook naar andere gemeenten die dit ook kunnen gaan gebruiken." Koelstra denkt dat in de toekomst het eenvoudiger is voor gemeenten eisen te stellen aan programmatuur en hun leverancier, waarbij meteen duidelijk is welke kernpunten belangrijk zijn.

De gemeenten besloten eerder al de *vendor lock-in* aan te pakken. Behalve eenvoudige uitwisseling van gegevens met andere diensten, zijn ook migraties van Windows naar bijvoorbeeld [Linux](#) moeizaam. Met open formaten en platformonafhankelijkheid moet dit nu ondervangen worden. Eerder begon de groep van acht gemeenten hierover het overleg.

bron: www.webwereld.nl

UPDATE: inmiddels heeft ook Den Haag zich aangesloten bij het manifest

zie ook: www.ososs.nl

INKOOP SOFTWARE

Nijmegen balt vuist tegen Microsoft

Door onze verslaggever

NIJMEGEN • Nijmegen vormt met elf steden een pact tegen Microsoft. Af te nemen programma's moeten door diverse softwarepakketten ingelezen kunnen worden.

Zo niet, dan zoeken de gemeenten naar een andere leverancier. Nijmegen slaat de handen ineen met onder meer Almere, Groningen en Zwolle. Niet alleen Microsoft, maar ook andere softwareleveranciers als Oracle krijgen met de eis van de twaalf gemeenten te maken.

Die hopen dat zich nog veel meer gemeenten zullen aansluiten, om een gedegen vuist te kunnen maken tegen het veronderstelde monopoliegedrag. Doorn in het oog is dat programmatuur vaak niet uitwisselbaar is, zodat de afnemer van het besturingssysteem verplicht is software bij dezelfde leverancier in te kopen. Wethouder Peter Lucassen: „Bij de concurrent is het misschien veel goedkoper, maar daar kun je niet terecht. Zo word je op kosten gejaagd.”

Uiteindelijk gaat dit volgens Lucassen ook ten koste van de kwaliteit, omdat er minder concurrentie is: „Een bedrijf als Microsoft hoeft minder zijn best te doen. Dat zie je al aan de veiligheidslekken die voorkomen in de computerprogramma's.”

Een vergelijkbare discussie speelde bij de sociale dienst dat werkte met programmatuur van Centric. Die weigerde door omstandigheden nog langer de oude software te onderhouden. Maar gemeenten waren vervolgens wel weer op Centric aangewezen omdat dit de enig juiste nieuwe software kon leveren.

Lucassen gaat met de andere gemeenten proberen paal en perk te stellen aan dit soort 'monopolie'-praktijken, maar beseft ook dat er grenzen zijn: „Kwaliteit gaat altijd voor. Kan alleen Microsoft goede software leveren, dan zullen we daar noodgedwongen inkopen.” Ook de Europese Unie heeft al de strijd aangeboden met Microsoft.

bron: Gelderlander 9-12-2006

TOELICHTING

Waarom open software?

De publieke sector leunt op dit moment zwaar op de programmatuur van enkele leveranciers. Deze verkopen alleen het gebruik van de programma's. Het zelf aanbrengen van verbeteringen is slechts zeer beperkt toegestaan. Vaak is dit niet eens mogelijk omdat niet bekend is hoe de software in elkaar zit, omdat de broncode geheim is.

Deze situatie belemmert de kwaliteit (veiligheid, stabiliteit en betrouwbaarheid) en innovatie. Het beperkt tevens de toegankelijkheid van de overheid voor haar burgers; sommige overheidsdiensten zijn alleen bereikbaar met software van één bepaalde leverancier. Bovendien rijzen de kosten van ICT de pan uit doordat leveranciers de prijs dicteren. Zo gaan dit jaar voor sommige scholen de prijzen enkele malen over de kop en slaagt de leverancier Microsoft er in dit slechte economische jaar in haar winst te verdubbelen. Vandaar ook dat de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) afgelopen zomer de hulp van het kabinet inriep om zich te ontworstelen aan de 'wurggreep van de software-leveranciers'.

Open is stabiel en veilig

De huidige softwaremarkt kun je een verkopersmarkt noemen. Niet de klanten maar de verkopers bepalen de voorwaarden. De machtige leveranciers hoeven niet op hun tenen te lopen om de klant te behagen. Het gevolg hiervan is dat de kwaliteit regelmatig te wensen overlaat. Veel commerciële software is relatief instabiel met veel beveiligingslekken. Het duurt vaak lang voordat deze worden gedicht. Dit brengt risico's met zich mee in de omgang met privacy gevoelige gegevens. In een grootschalig onderzoek gaven gebruikers van open source software aan dat de belangrijkste redenen om hiervoor te kiezen de stabiliteit en de veiligheid zijn. Deze zijn het resultaat van de constante toetsing van open systemen. Eventuele fouten ('bugs') kunnen snel opgespoord en verholpen worden. Openheid is de beste garantie voor veiligheid. Daarnaast maakt de monocultuur die ontstaat als er maar één leverancier is een systeem kwetsbaar.

In de praktijk treden er bij open software veel minder problemen op dan bij de gesloten software. Op een gegeven moment waren de beveiligingsproblemen met Microsoft servers zelfs zo groot dat onderzoeksbureau Gartner haar klanten adviseerde om deze technologie fasegewijs zo snel mogelijk te verwijderen. De open software van Apache heeft inmiddels meer dan de helft van de markt in handen.

Open is controleerbaar

Door de gesloten broncode is het bovendien onduidelijk wat een programma eigenlijk met de gegevens doet. Zeker in de publieke sector kan dit onacceptabel zijn, bijvoorbeeld bij stemmachines of bij de belastingdienst. Bij een open broncode kan iedereen met verstand van zaken controleren hoe het programma in elkaar zit en wat het precies doet. Het is niet langer een black box waar aan de ene kant gegevens ingaan en aan de andere kant weer gegevens uitkomen. Deze transparantie is voor de publieke sector en de openbaarheid van het bestuur van groot belang.

Open is toegankelijk

Wanneer de publieke sector zich uitlevert aan monopolisten heeft dat gevolgen voor haar toegankelijkheid. Om bijvoorbeeld de belastingdiskette in te vullen, moet je computer draaien op het besturingssysteem Windows. Een Nederlandse burger die digitaal wil communiceren met zijn overheid moet dus voor vele honderden euro's inkopen doen bij een commercieel bedrijf. Microsoft is een digitale hofleverancier geworden, waar alle burgers hun inkopen moeten doen.

Het niet voldoen aan de open standaarden heeft ook nadelige gevolgen voor bijvoorbeeld visueel gehandicapten. Er bestaat software die de letters vergroot of omzet in spraak. Deze software moet dan natuurlijk wel kunnen lezen wat er op de website staat. Omdat websites, ook van de overheid, vaak niet voldoen aan open standaarden lukt dit niet.

Open standaarden en een open broncode maken de samenwerking van verschillende programma's veel eenvoudiger. Hierdoor zijn websites toegankelijk voor alle browsers. Zo kan ook de gebruiker van het gratis besturingssysteem Linux zijn belastingformulier in de toekomst elektronisch invullen. Alle websites die aan open standaarden voldoen, zijn bovendien toegankelijk voor visueel gehandicapten.

Open is flexibel en innovatief

Gesloten standaarden beperken de innovatie en de flexibiliteit van de organisatie. Voor aanpassingen kan de klant maar bij één leverancier terecht: die kan vervolgens zijn prijs vragen en het tempo bepalen.

Neem als voorbeeld de omschakeling van de gulden naar de euro. Voor scholen die rekenprogramma's gebruikten, zou het bij open software hebben volstaan als één leraar één kleine ingreep maakte en die het op het net zette. Nu was men afhankelijk van de goede wil van de leverancier. Een leverancier die heel goed weet dat het voor scholen lastig en duur is om over te schakelen op een concurrent, als er al een alternatief voor handen is.

De gevestigde partijen bepalen ook welke ontwikkelaars wanneer inzicht krijgen in de voor samenwerking onmisbare onderdelen van hun broncode. Dit geeft de leveranciers een groot concurrentievoordeel als zij

andere (aanpalende) markten willen betreden. Openheid maakt het veel eenvoudiger om software aan te passen en te vernieuwen. Juist software moet nauw aansluiten bij de wensen en werkwijze van een organisatie. Daarom zijn dergelijke gebruikersinnovaties van groot belang. Het mogelijk maken en toestaan daarvan maakt een snellere verspreiding en innovatie van software mogelijk. Het is opvallend dat innovaties de afgelopen jaren niet ontstonden op plekken waar grote machtsconcentraties zijn (besturingssystemen, webbrowsers, tekstverwerkers). Innovatie ontstond juist waar geen machtsconcentraties waren (mobiele telefonie, internet en palmtops).

Open is toekomstvast

De gesloten broncode is ook een gevaar voor de continuïteit van de bedrijfsvoering en de toekomstvastheid van de gegevens. Denk hierbij aan 'bit-rot', documenten die er in latere versies van hetzelfde programma niet meer uitzien en zo de gebruiker 'verleiden' tot het kopen van een nieuwe versie. Een open standaard voorkomt dit. Een nieuwe versie waarin oude documenten onleesbaar worden, voldoet per definitie niet aan de standaard. Open standaarden garanderen dat programma's met elkaar kunnen blijven praten. Open source software voorkomt bovendien dat bij een faillissement van de leverancier de broncode onvindbaar blijkt.